

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO. 19 (3523) ●

● ЧАЦВЕР, 25 МАЯ, 2017

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

На хвалі роднай культуры

Беларусы замежжа адзначыліся ў прамым эфіры радыё “Мінская волна” **Стар. 2**

Каштоўныя скарбы з Падляшша

Стар. 3

Кветкі — жыцця імгненні

У Беларускам доме ў Даўгаўпілсе дэманструецца фотавыстава ўраджэнкі Віцебшчыны Сафіі Кавалёвай-Крываносавай, прымеркаваная да яе 80-х угодкаў **Стар. 4**

СВЯТА

Памятаюць і ў Кальяры

У італьянскім рэгіёне Сардзінія, на “Сцяне памяці”, з’явіліся фотаздымкі ўдзельнікаў Вялікай Айчыннай вайны з Беларусі

На адной з галоўных плошчаў горада Кальяры, сталіцы Сардзініі, 9 Мая гучалі песні пра вайну: “Кацюша”, “У лесе прыфрантавым”, “Майскі вальс”, “Дзень Перамогі” ды іншыя. Акцыя “Спяваем разам” прайшла па прапанове прадстаўнікоў дыяспары былога Савецкага Саюза пры падтрымцы Ганаровага консульства Беларусі ў Кальяры. Свята ладзілася пад лозунгам “Мы разам не забудзем і ўдзячныя ўсім, хто ваяваў і прынёс у ахвяру ўласнае жыццё за нашу свабоду і дабрабыт, хто склаў галовы ў баях за родных і за Радзіму, хто працаваў для фронту і хто ўсё гэта перажыў”.

Пасля адкрылася выстава “Вайна і супраціўленне ў Беларусі”. На ёй прадстаўлены рэпрадукцыі ваенных фатаграфій з савецкіх і беларускіх архіваў, копіі плакатаў тых гадоў і серыя плакатаў “Кветкі Вялікай Перамогі”, распрацаваных у інфармацыйным агенцтве БелТА. Прадстаўлена таксама “Сцяна памяці” з фотаздымкамі ўдзельнікаў вайны, сваякі якіх цяпер жывуць на Сардзініі. Цудоўную атмасферу свята на адкрыцці экспазіцыі ствараў творчы гурт “Вурай” з Беларусі.

У святочных шэрагах на вуліцах Кальяры ёсць нашы супляменнікі

Для Ганаровага консульства Беларусі важна менавіта ў дні святкавання Вялікай Перамогі быць разам з дыяспарай і мясцовымі жыхарамі. Многія выхадцы з Італіі ваявалі ў гады Другой сусветнай вайны на боку Чырвонай Арміі на тэрыторыі Беларусі ды іншых савецкіх рэспублік. А савецкія воіны ў той час разам з італьянскімі партызанамі змагаліся за вызваленне Італіі.

Вечная памяць ахвярам той жудаснай вайны і ўсім тым, хто ваяваў супраць фашызму!

Джузэпэ Карбоні, Ганаровы консул Беларусі ў г. Кальяры — рэгіён Сардзінія, Італія

Салдацкая пілотка як сімвал памяці

ВЕСТКІ

Два дні ў маі

Іван Іванаў

Праз Беларусь прайшоў маршрут патрыятычнай акцыі “Поезд Памяці”, якая пачалася ў расійскім Калінінградзе

Маладзь і ветэраны прыбылі ў Беларусь з прыбалтыйскага Калінінграда. Дарэчы, у ліку мужных савецкіх воінаў, што ўзялі “непрыступны горад” пад час Кёнігсбергскай аперацыі ў красавіку 1945-га, былі і тысячы беларусаў. І цяпер у горадзе ёсць беларуская дыяспара. “У сераду, 17 мая, у Мінску ўдзельнікі патрыятычнай акцыі “Поезд Памяці” прымуць удзел у памятным мітынгу з ускладаннем кветак”, — напісала ў рэдакцыю на пачатку месяца прэс-сакратар Агенцтва па справах моладзі Калінінградскай вобласці Кацярына Аржанава. І адразу ж пасля мітынгу ў СМІ, інфармагенцтвах з’явіліся рэпартажы, здымкі з месца падзеі ля манумента “Мінск — горад-герой”.

Удзельнікі акцыі “Поезд Памяці”, прысвечанай 72-й гадавіне Перамогі, рухаліся па маршруце Калінінград — Бранск — Мінск — Калінінград. Яны два дні знаёміліся з месцамі баявой славы Беларусі. Наведалі мемарыяльныя комплексы “Хатынь”, “Курган Славы” і “Трасцянец”, помнік “Яма”, гістарычна-культурны комплекс непадалёк ад Мінска. Госці Беларусі сустраліся з моладдзю, ветэранамі Вялікай Айчыннай вайны. Акцыя “Поезд Памяці” прайшла ў 11-ы раз. Пасажырамі цягніка сталі ветэраны, школьнікі, кадэты, пераможцы конкурсаў і алімпіяд — усяго каля паўтысячы чалавек.

ЯК СПРАВЫ, ДЫЯСПАРА?

Жывыя ніткі братэрства

Мікалай Бойка

Пра тое, як беларусы Самарскай вобласці адзначалі 72-ю гадавіну Вялікай Перамогі

Памяць пра абаронцаў Радзімы, іх подзвігі, пра шматлікія ахвяры, што панёс шматнацыянальны савецкі народ у гады Вялікай Айчыннай вайны, шануюць актывісты Самарскай абласной грамадскай арганізацыі беларусаў і выхадцаў з Беларусі “Руска-Беларускае Братэрства 2000”. Прэзідэнт суполкі Ірына Глуская гаворыць: “Сярод многіх святочных датаў Дзень Перамогі займае асаблівае месца ў нашых сэр-

цах. Мы з удзячнасцю ўспамінаем тых, дзякуючы каму жывём і радуемся жыццю”.

З лістапада мінулага года беларусы вобласці рэалізуюць важны сацыяльны праект: складаюць “Рээстр воінаў”, якія пайшлі на фронт з Куйбышаўскай вобласці ды загінулі, абараняючы і вызваляючы Беларусь і пахаваныя ў беларускай зямлі. “Мы разумеем: працы яшчэ вельмі шмат, — прадаўжае Ірына Міхайлаўна. — Толькі паводле папярэдніх дадзеных, у Беларусі пахавана звыш 6 тысяч куйбышаўцаў. Да нашай ініцыятывы з разуменнем ставяцца як у Самарскай вобласці, так і Беларусі. З гістарычнай Радзімы

ў адрас нашай суполкі прыходзяць лісты, фатаграфіі помнікаў, абеліскаў, брацкіх магіл, пахаванняў воінаў-ўраджэнцаў самарскай зямлі. І кожнае такое паведамленне сведчыць: адзінства народаў Расіі ды Беларусі — гэта наша духоўная апора, якую мы павінны ўмацоўваць і перадаць будучым пакаленням”.

Першыя вынікі пошукавай працы разгледжаны на сходзе праўлення, моладзевага аддзялення і актыву суполкі напярэдадні Дня Перамогі. Знаходзяцца ўсё новыя ніткі, што злучаюць Самарскую вобласць і Беларусь. Напрыклад, Герой Савецкага Саюза, гвардыі капітан Вольга Санфірава

нарадзілася 2 мая 1917 года ў Самары, у вайну была камандзірам эскадрылі легендарнага 46-га гвардзейскага начнога бамбавальнага авіяпалка. Ваявала на 2-м Беларускам фронце. Самалёт яе быў падбіты пасля баявога задання, і лётчыца загінула 13 снежня 1944 года. Пахавана ў брацкай магіле савецкіх воінаў і партызан у гарадскім парку імя Жылібера ў Гродне. І якраз там праходзяць у наш час масавыя мерапрыемствы, прысвечаныя Дню Перамогі, Дню Незалежнасці, Дню абаронцаў Айчыны і Узброеных Сіл. Штогод 16 ліпеня, у Дзень вызвалення горада на Нёмане, там ушаноўваюць

Вольга Санфірава

ветэранаў-франтавікоў, аддаюць даніну памяці ўсім, хто не вярнуўся з вайны, а 22 чэрвеня ля помніка праходзяць мітынгі-рэквіемы.

→ **Стар. 2**

Перад урачыстай цырымоніяй ускладання кветак да Вечнага агню ў Самары

Жывыя ніткі братэрства

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Што мы ведаем пра Вольгу Аляксандраўну? Што была яна валявая, рашучая, адважная. Што звалі яе Лёля, Лэйла, "усходняя прыгажуня" — яна была татарка па нацыянальнасці. На час гібелі ёй было ўсяго 27 гадоў. Вольга любіла жыццё, людзей, пісала цудоўныя вершы. "Опять брожу весь вечер/ Одна в чужом саду./ Ищу в осеннем небе/ Любимую звезду./ Я помню, было время./ Она для наших глаз —/ Все звезды затмевая./ Сияла, как алмаз./ Потом она угасла./ Не вечен звездный жар./ Плывет в холодной бездне/ Остывший мертвый шар./ А свет еще струится./ И ярко, как всегда./ Горит на небосводе/ Любимая звезда./ Быть может, я угасну./ Как звездочка в ночи./ Но

будут литься с неба/ Прощальные лучи". Вось такім быў апошні верш Вольгі Санфіравай... Яе імем названы вуліцы ў Самары і Гродне, а ў родным прыволжскім горадзе Вольгі на скрыжаванні вуліц Рэвалюцыйнай і Аэрадромнай, у скверы каля Самарскага дома моладзі 8 мая 1985 года была ўрачыста адкрыта стэла-помнік.

На самарскай зямлі шануюць памяць воінаў, якія загінулі ў імя Перамогі. Штогод праходзіць урачыстая цырымонія ўскладання кветак да Вечнага агню і гарэльефу "Скорбящей Матери-Родине" на Плошчы Славы ў Самары. Былі на плошчы і самарскія беларусы. Сёлета губернатар вобласці Мікалай Мяркушкін, выступаючы на ўрачыстасці, нагадаў: на франтах вайны змагалася больш за

паўмільёна куйбышаўцаў, 225 тысяч з іх не вярнуліся з палёў бітваў. Героямі Савецкага Саюза сталі 233 ураджэнцы самарскай зямлі, а 36 — поўнымі кавалерамі ордэна Славы.

Паўдзельнічалі таксама нашы супляменнікі ў акцыі "Бессмертный полк": праходзіла ў Самары 9 Мая. Анатоль Рапецкі, Мікалай Міцяшын, Іван Яўграфаў, Ірына Глуская, Іна Сухачэўская, Юлія Цяплянская, Кацярына Стрынакова ды многія іншыя актывісты дыяспары неслі партрэты родных і блізкіх, якія ваявалі на франтах Вялікай Айчыннай. У той жа дзень у Самары ў Выстаўным цэнтры "Экспла-Волга" праходзіў урачысты прыём ад імя губернатара, прысвечаны Дню Перамогі. На яго была запрошана Ірына Глуская, кіраўніца беларускай

суполкі.

Чаму, аднак, людзям уласціва памятаць пра мінулае — не толькі сваё ўласнае, але і свайго роду, народа, Айчыны? Вядомы палітычны дзеяч, першы прэм'ер-міністр незалежнай Індыі Джавахарлал Неру ў свой час казаў: "Мінулае заўсёды з намі, і ўсё, што мы з сабе ўяўляем, усё, што мы маем, зыходзіць з мінулага. Мы — яго тварэнне, і мы жывём, пагружаныя ў яго. Не разумець гэтага і не адчуваць мінулае, значыць не разумець сучаснасць". То — будзем разумець, памятаючы з удзячнасцю. Вось і Роберт Раждзественскі ў сваёй знакамітай паэме "Рэквіем" звяртаецца да нас: "...Помните! Через века, через года, — помните!/ О тех, кто уже не придёт никогда, — помните!"

ПАСЛЯСЛОЎЕ

На хвалі роднай культуры

Кацярына Мядзведская

Беларусы замежжа, якія ўдзельнічалі ў выставе "СМІ ў Беларусі-2017", адзначыліся ў прамым эфіры радыё "Мінская волна"

Вядучая праграмы "Открытая студия" Тамара Вяцкая распытвала гасцей пра іх уражанні ад сустрэчы з Радзімай, жыццё-быццё ў краінах, дзе яны жывуць. Эфірны час — 35 хвілін — адпрацавалі зладжана, па дзве, паспяваючы паведаміць слухачам галоўнае. Карэспандэнтка газеты Саюза беларусаў Латвіі "Прамень" Іна Олесавя расказала, што ў беларускай дыяспары Латвіі каля 70 тысяч чалавек. У краіне працуюць 15 беларускіх суполак, і кожная з іх атрымлівае газету. А Людміла Сінякова з Даўгаўпілса лічыць, што жыццё горада ўвогуле немагчыма ўявіць без беларусаў: "Нас там амаль сем тысяч, і гэта самая актыўная дыяспара. На святах нашых заўсёды шмат народу. Гавораць: беларусы ўсё робяць якасна і пазітыўна". Раней у адной з мясцовых газет выходзіў інфалісток "Беларус Латгалі", а цяпер супляменнікі з таварыства "Уздым" выдаюць газету "Уздым". Ёсць у суполкі і свой сайт, які рэдагуе Людміла Пятроўна.

Наступная пара выступоўцаў была з эстонскай Нарвы: старшыня суполкі "Сябры" Людміла Аннус і яе намеснік, а таксама й муж Віктар Байкачоў. Расказалі пра даўнія сувязі з Барысавам, горадам-пабрацімам

Вядучая Т. Вяцкая (у цэнтры) і госці яе "Открытой студии"

Нарвы. Штогод прыязджаюць да іх розныя музычныя калектывы: летась, напрыклад, пабываў гурт "Траецкія музыкі". "Развіваем культурныя стасункі, наладжваем і турыстычныя, — казаў Віктар Васільевіч. — Тройчы мы прывозілі тураўтобусы з нарвіянамі на экскурсіі ў Мінск, Хатынь, Барысаў, Нясвіж. А сёлета ў ліпені-жніўні збіраемся праехаць па маршруце Брэст—Белаежская пушча—Гродна".

Пра вялікае мерапрыемства да 100-х угодкаў народнага паэта Беларусі Пімена Панчанкі, што пройдзе ў верасні ў Таліне, паведамілі Ніна Пээрна і Кетлін Пукк. "Пімен Панчанка нарадзіўся ў Эстоніі, — нагадала Ніна Пээрна. — Мы ўжо запрасілі на свята супрацоўнікаў з музея пісьменніка, што дзейнічае пры

адной з мінскіх школ". А Кетлін Пукк дзялілася ўражаннямі ад наведвання Маладзечна, прызналася: вельмі спадабаліся прысмакі, якімі частавалі, экскурсія па політэхнічным каледжы. Цікава было пазнаёміцца і з сакрэтамі выпечкі хлеба.

У студыі "Мінскай волны" выступіла і расійска-ўкраінская пара карэспандэнт газеты "Тюменская область сегодня" Яўгенія Суворова і дацэнт кафедры журналістыкі Палтаўскага дзяржпедуниверсітэта Глеб Кудрашоў. Яўгенія — не беларуска, аднак некалькіх год працуе ў тэматыцы беларуска-расійскага супрацоўніцтва. У Беларусі — упершыню, прызнаецца: хацела развязаць міф пра "чысціню мінскіх вуліц" — неўдалося. "Мінск сапраўды вельмі прыгожы і чысты горад. І паперкі нідзе

не знойдзеш. Я шукала! — усміхаецца Яўгенія. — У Цюмені кажучь: наш горад — лепшы на зямлі. Не магу не пагадзіцца: ён мне родны. Аднак побач я б паставіла Мінск".

А Глеб Кудрашоў здзіўляў Тамару Вяцкую і ўсіх слухачоў пералікам нігачак, што злучаюць Мінск і Палтаву. Родам з Палтавы, напрыклад, першы рэктар Беларускага дзяржуніверсітэта Уладзімір Пічэта, як і настаўнік музыкі легендарнага песняра Уладзіміра Мулявіна Аляксандр Наўроцкі. Крэўна паядналися ў родзе самога Глеба тры брацкія славянскія народы: "Бабуля родам з-пад Заслаўя, з вёскі Захарычы, дзядуля — з Мікалаева, з татавага боку бацькі — з Саратава". Закончыў Глеб выступленне вершаванымі радкамі: "Ты ў летапісаў зазірні лісткі/ І дум народных асягні глыбіні/ Убачыш зноў: ідуць цераз вякі/ Як сёстры — Беларусь і Украіна".

Завяршалі размову намесніца старшыні СБЛ Латвіі Алёна Лазарава і адна з актывістак арганізацыі Алёна Міцкевіч. Пра тое, што беларуская культурная хваля ахоплівае ўсю Латвію на працягу сямі апошніх год, расказвала Алёна Міцкевіч. Дні беларускай культуры праходзяць ад берагоў Балтыкі да Латгалі. Алёна Лазарава гаварыла пра конкурс даследчых работ "Беларусы Латвіі: прошлое и настоящее", а таксама пра нядаўняе падпісанне дамовы паміж СБЛ ды Беларускай дзяржаўнай педуниверсітэтам імя Максіма Танка.

УРАЖАННІ

Зноў паклікала Бацькаўшчына

Прыязджаць у Беларусь на пачатку мая — гэта ўжо добрая традыцыя

Газета "ГР" у папярэднім нумары ўжо расказала, што сярод удзельнікаў Міжнароднай спецыялізаванай выставы "СМІ ў Беларусі" былі й беларусы замежжа. І я — адна з тых гасцей. Нагадаю: Упаўнаважаны па справах рэлігій і нацыянальнасцяў Леанід Гуляка ўжо ў пяты раз запрасіў нас на гэтае грандыёзнае мерапрыемства. Прыемна было зноў сустрэцца з зямлячкамі з Латвіі Людмілай Сіняковай, Інай Олесавай — мы сябруем. А пазнаёміліся якраз на адной з папярэдніх такіх выстаў. Дарэчы, штогод на экспазіцыі знаёмімся з новымі людзьмі. Сёлета пасябравалі з Яўгеніяй Суворовай, журналісткай з газеты "Тюменская область сегодня" ды выкладчыкам, дацэнтам кафедры журналістыкі Палтаўскага дзяржпедуниверсітэта Глебам Кудрашовам. Абудва яны — маладыя, энергічныя, ініцыятыўныя. Спадзяемся, стасункі з імі прадоўжацца, бо задумваем цікавыя сумесныя праекты.

Мемарыяльны комплекс, прысвечаны аперацыі "Баграціён"

Сёлетняя праграма для нас, гасцей Беларусі, была вельмі насычаная. Мы пабывалі як на выставе, так і наведвалі цудоўны сонечны горад Маладзечна. Там для нас правялі экскурсію па горадзе, мы пабывалі ў політэхнічным тэхнікуме, нас частавалі смачнымі нацыянальнымі стравамі. А ўжо ў Мінску незабыўнай атрымалася сустрэча з калектывам радыё "Мінская волна" і яе нястомнай дырэктаркай Тамарай Вяцкай. Надоўга запомніцца прыём ва Упаўнаважанага, гутарка з Леанідам Гулякам... Карацей, тры дні на Бацькаўшчыне праляцелі незаўважна!

Пасля, ужо за межамі афіцыйнай праграмы, па асабістым плане мы з мужам Віктарам Байкачовым паехалі ў свае родныя мясціны: на Гомельшчыну. І ў святочныя дні напярэдадні 9 Мая ўсклалі кветкі ў памяць пра загінулых воінаў на мемарыяльным комплексе, што прысвечаны аперацыі "Баграціён" — з яе 23 чэрвеня 1944 года й пачалося вызваленне Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Пабываўшы на Бацькаўшчыне, мы атрымалі незвычайны зарад бадзёрасці, аптымізму і энергіі для далейшай працы на ніве беларускасці ў Эстоніі. Будзем развіваць, пашыраць родную культуру ў Нарве.

Людміла Аннус,
старшыня нарвскага беларускага таварыства "Сябры", Эстонія

БЛІЗКІЯ ЛЮДЗІ

Каштоўныя скарбы з Падляшша

Гісторык, этнограф і выдавец з Польшчы Дарафей Фіёнік прэзентаваў у Нацыянальнай бібліятэцы ўнікальныя кнігі пра беларусаў з гістарычнага рэгіёна Беласточчыны

Кацярына Мядзведская

Слухаючы гэтага навукоўца з польскага Бельска Падляскага, здзівілася: няўжо там ёсць куча самавітай аўтэнтычнай беларускасці? Аднак ягоны аповед, выдадзеныя ім кнігі, напісаныя, да таго ж, кірыліцай на падляскай мове, пацвярджаюць: так і ёсць. Само Падляшша — гэта гістарычны рэгіён на захадзе Вялікага Княства Літоўскага, які ахопліваў Дарагічынскую, Мельніцкую і Бельскую землі. Ён унікальны тым, што там жывуць этнічныя беларусы, здаўна суіснуюць польская і беларуская культуры.

На прэзентацыі серыі кніг “Гісторыя і культура падляскіх беларусаў” намеснік дырэктара Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі па навукавай рабоце і выдавецкай дзейнасці Алесь Суша казаў: “Беларусы ў тым рэгіёне як захоўваюць свае традыцыі, так і развіваюць, асэнсуюваюць іх”. Дарафей Фіёнік згаджаецца і дадае: “У серыі выданняў, якую мы распачалі кнігай “Места ў гісторыі і культуры падляскіх беларусаў”, паказалі: аснова нашай культуры — на Падляшшы. Мы ж самі прыехалі з таго месца, дзе знаходзілася колісь галоўнае кнігасховішча беларускай літаратуры, з-пад слаўтага Супрасля. Месца, дзе на працягу вякоў стваралася жывое беларускае слова. Мы ж цяпер — прадаўжальнікі той традыцыі”.

Асабліваю ўвагу надае спадар Дарафей мове, якой напісаныя кнігі. Называе ж яе падляскай, альбо старабеларускай, альбо... каралеўскай. І растлумачае: “Падляскае — па сутнасці старабеларускае мова. Бяру, напрыклад, якую метрыку ці прывілею XVI стагоддзя — бачу: гэта тая мова, якой мы й сёння карыстаемся штодзень. Мы — носьбіты каралеўскае мовы. Бо яшчэ ў XIX стагоддзі жыхары Бельска і ваколіц

Дарафей Фіёнік (справа) і Алесь Суша на прэзентацыі кніг у Нацыянальнай бібліятэцы

гаварылі: наша мова каралеўская. А яна й сапраўды была моваю каралеўскіх актаў”.

Усяго ў серыі “Гісторыя і культура падляскіх беларусаў” сем кніг, якія распавядаюць пра беларускую культуру на Падляшшы. Кожная з іх падрыхтаваная на багатым архіўным матэрыяле, успамінах мясцовых жыхароў, выдатна праілюстравана. Пра важныя гістарычныя падзеі ў жыцці беларусаў, якія жывуць на беларуска-польскім памежжы, можна прачытаць у такіх кнігах, як “Бежанства. Дарогі і павароты. 1915–1922”, “Бельскі Сойм Вялікі року Божага 1564”. Апошняя ж кніга серыі “Айцец Канстанцін Байко. Духаўнік. Настаўнік. Лекар” пабачыла свет у студзені 2017-га, прысвячаецца асобнаму чалавеку. На гэтым выданні засяродзіў увагу і прарэктар па навукова-багаслоўскай рабоце Мінскіх духоўных семінарыі ды акадэміі Аляксандр Слесараў: “Кніга

ДАВЕДКА ГР

Прыватны музей-скансэн этнаграфічна-гістарычнага характару быў заснаваны ў 1993 годзе Дарафеем Фіёнікам у Студзіводах — прадмесці Бельска Падляскага. Аб’яднанне Музей малой Бацькаўшчыны ў Студзіводах ладзіць выставы, майстар-класы народных рамёстваў, фестывалі, праводзіць этнаграфічныя экспедыцыі, а таксама займаецца выдавецкай дзейнасцю. Перыядычнае выданне Музея — штомесячнік “Бельскі Гостынец”. Па выніках экспедыцый з’яўляюцца кружэлкі з запісамі аўтэнтычнага фальклору, а таксама кніжныя публікацыі на гістарычную і этнаграфічную тэмы.

пра Канстанціна Байко цікавая — праз лёс аднаго святара выяўляецца трагічны этап у гісторыі беларускага праваслаўя”. Герой дакументальнай аповесці — багаслоў, настаўнік, лекар, якога саслалі ў лагер у сібірскую Варкуту. Але ён і там адстойваў сваю веру, мову, культуру. Дагэтуль кніга была прэзентаваная ў царкве ў Клецку, дзе калісьці служыў святар,

а таксама ў Жыровічах і Гродне.

Незвычайнасць выданняў, прадстаўленых у НББ, і ў тым, што напісаны яны кірыліцай. Апрацоўваў тэксты філолаг Мікалай Урублеўскі. Дарэчы, на прэзентацыі можна было пазнаёміцца і з ягоным “Слоўнікам гаворкі бельска-падляскай”, які складзены ў 60-я гады XX ст.

Як адзначаў Дарафей Фіёнік,

Беласточчына — край усіх гаворак і бязмежная прастора для творчасці этнографу, мовазнаўцаў. На поўдні Падляшша мова жыхароў, напрыклад, падобная да берасцейскай, на поўначы — да гарадзенскай. А ў сярэдняй частцы гавораць так, як на Ваўкавышчыне ды Наваградчыне. Так што гэты польскі рэгіён у мікрамаштабе ўвабраў у сябе амаль усю Заходнюю Беларусь. І ў тым, пэўна, ягоная моц і багацце.

А дзе ж на той карце, намалёванай так вобразна гасцем, шукаць Студзіводы? Бо менавіта ў тым раёне Бельска на працягу 30 год існуе Музей малой Бацькаўшчыны, дзейнічае гурт “Жэмэрва” ды праходзяць шматлікія фальклорныя фэсты, адзначаюцца народныя святы. “Студзіводы — прадмесце Бельска, — удакладняе Дарафей Фіёнік. — Раней на тым месцы была вёска, валодаў ёй мешчанін Іван Сегіневіч, войт Бельскі. І яна б даўно ўжо растварылася сярод вялізных будынкаў горада, калі б не наш музей, які ўдалося ўтварыць на базе адной старой хаты. І цяпер у нас — музей пад адкрытым небам з некалькіх дамоў драўлянай архітэктуры ў мяшчанскім і сялянскім тыпах. Ёсць этнаграфічныя ды гістарычныя экспанаты, архіў, бібліятэка”.

Штогод праходзяць у Студзіводах фальклорныя фэсты “Там па маёвай росі”, “Алень па бору ходзіць”. Рыхтаваўся Дарафей Фіёнік з памочнікамі й да Дзён славянскага пісьменства: яны пачаліся ўжо, прысвятчаюцца 500-годдзю беларускага кнігадрукавання. На свята запрошаны пісьменнікі, музыканты, тэатральныя дзеячы з Беларусі ды Польшчы. Гэтымі днямі праходзіць і навуковая канферэнцыя, мерапрыемствы духоўнага зместу. “Паўдзельнічаюць калегі з розных краін, — казаў Дарафей Фіёнік. — Супольнымі сіламі плануем зрабіць вялікую справу — для ўсіх беларусаў замежжа”.

ПЕРАЕМНАСЦЬ ТРАДЫЦЫЙ

Юныя “Харошкі” на берагах Нявы

Мінскія танцоры заваявалі званне лаўрэатаў першай ступені ды адметны прыз “За захаванне нацыянальных традыцый” на міжнародным конкурсе харэаграфічнага мастацтва ў Санкт-Пецярбурзе

Назву конкурсу “Масты над Нявой” можна тлумачыць па-рознаму. Па-першае, масты, разведзеныя над ракой, — адзін са знакавых сімвалаў культурнай сталіцы Расіі. Па-другое, гэтыя інжынерныя збудаванні даюць магчымасць лёгка пераправіцца цераз раку. І патрэца: у пераносным сэнсе масты — гэта тое, што злучае розныя народы. Дык вось, цяпер і юныя танцоры, якія ў сваёй творчасці маюць нацыянальны каларыт, таксама “наводзяць масты” паміж народамі.

Конкурс сабраў лепшыя юныя таленты з расійскіх рэгіёнаў і краін СНД: амаль 40 калектываў, каля

Юныя танцоры з Мінска на конкурсе ў Санкт-Пецярбурзе

900 танцораў. Гледачы ўбачылі народныя танцы, яркія характарныя нумары, сучасную харэаграфію. Конкурсная праграма доўжылася з ранку да позняга вечара, на суд журы было прадстаўлена больш за

200 нумароў. І суддзям, і шматлікім гледачам, вядома ж, цяжка было вызначыць лепшых. Ды ўсё ж у іх лік трапілі й выхаванцы дзіцячай студыі Беларускага дзяржаўнага заслужанага харэаграфічнага

ансамбля “Харошкі”, а таксама Дзіцячай школы мастацтваў №2 з Мінска (дырэктар студыі Аляксандра Лукідзі, педагог-пастаноўшчык Алена Кузнік). У намінацыі “Народны танец” госці з Беларусі выканалі “Крутуху”, “Лявоніху” і “Таўкачыкі”.

Журы конкурсу пад старшынствам Юрыя Васількова — харэограф-пастаноўшчык, прафесар Расійскага дзяржінстытута сцэнічных мастацтваў, славу ты танцоўшчык у мінулым — аднадушна прысудзіла юным танцорам з Беларусі званне лаўрэатаў першай ступені ды ўзнагародзіла іх асаблівым прызам “За захаванне нацыянальных традыцый”.

Мастацкаму кіраўніку і галоўнаму балетмайстру “Харошак”, народнай артыстцы Беларусі Валянціне Гаявой быў уручаны падзячны ліст. У ім ёсць такія словы: “Журы конкурсу і гледачоў узрушыў высокі ўзровень выканальніцкага

майстэрства і сцэнічнай культуры студыі танца ансамбля “Харошкі”. Асабліва адзначаем беражлівае стаўленне да выканання беларускага народнага танца і традыцыйнага беларускага касцюма. Аргкамітэт конкурсу дзякуе Вам за адданасць харэаграфічнаму мастацтву і беражлівае захаванне народнага танца, выхаванне любові й павагі да танцавальных традыцый беларусаў у юных артыстаў”.

Вандруючы па ўсім свеце, знакамітыя “Харошкі” не толькі выступаюць, але й знаёмяцца з тымі мясцінамі, дзе бываюць. І піцёрская паездка запомніцца юным танцорам не толькі танцамі, новымі знаёмствамі, але й насычанымі экскурсійнымі праграмамі па горадзе над Нявой.

Васіль Шалак, лаўрэат конкурсу журналісцкіх работ “Беларусь—Расія. Крок у будучыню”, г. Санкт-Пецярбург

ПОВЯЗЬ ЧАСОЎ

Кветкі — жыцця імгненні

У Беларускай доме ў Даўгаўпілсе дэманструецца фотавыстава ўраджэнкі Віцебшчыны Сафіі Кавалёвай-Крываносавай, прымеркаваная да яе 80-х угодкаў

“Свет кветак” — такую назву мае выстава ў Даўгаўпілскім Цэнтры беларускай культуры, што адкрылася 11 красавіка. Творы фотамастачкі Сафіі Кавалёвай-Крываносавай ведаюць аматары мастацтва як у Даўгаўпілсе, так і за яго межамі. На гэты раз фотаздымкі аб’яднаныя тэмай кветак. Іх вельмі шмат: ад палявых да рэдкіх, экзатычных. Фотавыстава, як пераканаліся ўжо многія глядачы, нясе зарад яркай, станоўчай энергіі, добрага настрою і гармоніі.

Сафія Ільнічна — наша супляменніца. Супрацоўніца ЦБК яна расказала, што “нарадзілася ў вёсцы Пашкова Старасельскага сельсавета Віцебскай вобласці”. Які то быў раён да вайны — не памятае, хутчэй за ўсё Сенненскі. І менавіта вайна адарвала яе назаўсёды ад родных мясцін: пад час яе малую Сафію разам з маці вывезлі ў Нямеччыну. Памятае, вывозілі з вёскі Сцяпанкава (Степанково), дзе сям’я жыла і перад вайной. Вёска тады адносілася да сельсавета Лётцы, і менавіта ў Лётцах ёй пазней далі даведку пра тое, што яна была вывезена фашыстамі ў Нямеччыну. Больш нічога пра той цяжкі час не памятае. А пасля вайны яна выхоўвалася ў дзіцячым доме ў Даўгаўпілсе — тут і засталася жыць. Закончыла спачатку Рамеснае вучылішча, потым — Электрамеханічны тэхнікум у Рызе. Працавала інжынерам у ПМК Энергабуда ў Даўгаўпілсе.

Сафія Кавалёва-Крываносава — яркая і шматгранная творчая асоба, у яе шмат здольнасцяў, талентаў. Фатаграфіяй займаецца даўно, яе фотавыставы неаднойчы праходзілі ў Даўгаўпілсе, а

Сафію Кавалёву-Крываносаву віншуе з юбілеем і фотавыставай Антаніна Струнеўская

таксама ў Вільнюсе і Пскове. Яна ўшанавана дыпламам “Залаты аб’ект” Акадэміі літаратуры і мастацтва (Італія). А яшчэ піша вершы: выдала тры зборнікі, уваходзіць у пісьменніцкую арганізацыю “Русло-Л”. Узначалывала Спартыўны клуб інвалідаў Даўгаўпілса, цяпер таксама ўдзельнічае ў яго рабоце, прымала ўдзел у спаборніцтвах па шашках, шахматах, стральбе, мае спартыўныя ўзнагароды.

На адкрыцці фотавыставы Сафія Ільнічна цікавага расказа-

ла пра сябе, любімую фотасправу, чытала свае вершы. Атрымлівала ўзнагароды, слухала віншавальныя словы. Ганаровыя граматы, падзякі, кветкі юбіляры ўручалі першы намеснік старшыні Даўгаўпілскай гарадской думы Яніс Дукшынскі, консул Генконсульства Беларусі ў Даўгаўпілсе Антаніна Струнеўская, кіраўніца ЦБК Жанна Раманюўская, сябар праўлення таварыства “Уздым” Таццяна Дзянісава. Для супляменніцы свае вершы чыталі вядомыя ў нас аўтары Настасся

Сазанкова, Кацярына Андрэева, Павел Плотнікаў. Гучалі й песні — на латышскай і беларускай мовах. Іх выконвалі харавая капэла ЦБК “Спадчына” (мастацкая кіраўніца Яна Юзэфавіч) і салістка гурта “Пралескі” Юлія Хмяльніцкая. Былі й кранальныя віншаванні ад сузаснавальніцы “Уздыма”, работніцы культуры Яўгеніі Гулявай ды іншых гасцей.

Марыя Памецька, метадыст Цэнтра беларускай культуры, г. Даўгаўпілс

ВЕСТКІ

Калмыцкі брат Беларусі Міша Чорны

Алесь Карлюкевіч

Напярэдадні Дня беларускага пісьменства на Міншчыне, у горадзе Беразіно, плануець усталяваць мемарыяльную дошку ў знак памяці калмыцкага паэта Міхаіла Хонінава. Ён вядомы яшчэ і як беларускі партызан Міша Чорны.

Пра тое, што памяць бацькі рыхтуюцца ўшанаваць у Беларусі, паведаміла яго дачка Рыма Ханінава, літаратуразнаўца з Элісты. Зімою яна прымала ўдзел у Міжнародным сімпозіуме літаратараў “Пісьменнік і час” у Мінску. Пабывала і ў Беразіно, ганаровым грамадзянінам якога з’яўляецца Міхаіл Хонінаў.

Аўтар паэмы пра Хатынь, многіх вершаў, прысвечаных Беларусі, партызаніў у тых мясцінах. Прычым па-геройску: быў узнагароджаны ордэнам Чырвонага сцяга. Часта наведваў Міншчыну і Магілёўшчыну, дзе жылі ягоныя браты па зброі, у пасляваенныя гады. У Мінску пабачылі свет дзве кнігі калмыцкага паэта на беларускай мове. Сярод перакладчыкаў — вядомыя беларускія паэты Аляксей Пысін, Рыгор Барадулін, Алесь Бачыла...

Рыма Ханінава шмат робіць дзеля развіцця, пашырэння беларуска-калмыцкіх літаратурных сувязяў. Пра стасункі яе бацькі, іншых калмыцкіх пісьменнікаў з Беларуссю піша ў калмыцкім і беларускім друку. Выдала некалькі кніг, дзе змешчаны артыкулы на гэтую тэму. А на інтэрнэт-партале “Сугучча: літаратура і публіцыстыка краін Садружнасці Незалежных Дзяржаў”, заснаваным Выдавецкім домам “Звязда”, Рыма Ханінава вядзе старонку “Міхаіл Хонінаў”.

МЕСЦЫ ДЛЯ СУСТРЭЧ

Хутка пачнецца лета

Іна Ганчаровіч

Паводле прагнозаў работнікаў культуры, гэтакі лета будзе ў Беларусі “гарачым”. Мяркую, калі б вынайшлі прыбор для вымярэння энергетыкі культурных падзей, то ўлетку ён бы проста зашкальваў: як ад колькасці, так і ад яркасці, маляўнічасці розных фэстаў, аглядаў-конкурсаў, святаў. Пра іх, дарэчы, ішла размова й на прэс-канферэнцыі Мінкультуры Беларусі з удзелам прадстаўнікоў устаноў культуры і народнай творчасці.

На 2017-ы запланавана 18 фэстаў народнай творчасці міжнароднага і рэспубліканскага ўзроўню. Некаторыя мы ведаем, бо праходзяць штогод, з імі вырасла некалькі пакаленняў беларусаў. Малымі яны прыходзілі за ручку з бацькамі паслухаць народныя напевы, а сёння ў

калясках вязуць ужо сваіх дзяцей, нават унукаў. Напрыклад, “Браслаўскія зарніцы” ў азёрным Браславе пройдуць у 50-ы раз! Перасягнуў мяжу ў чвэрць стагоддзя і фэст “Звіняць цымбалы і гармонік” у Паставах.

Некаторыя фэсты паводзяцца ў нас раз на два гады. Скажам, у жніўні ў вёсцы Моталь — Іванаўскі раён Брэсцкай вобласці — у восьмы раз сустрэне гасцей фэст “Мотальскія прысмакі”. Калі вы яшчэ ніколі не каштавалі знакамітыя мотальскія “вясельныя караваі” ды тамтэйшыя каўбасы, то вельмі раю на фэст завітаць. Пабачыце, а можа й набудзеце ўнікальныя вырабы з гліны, дрэва, ільну, саломкі вядомых рамеснікаў.

Днямі, 19-21 мая, у Баранавічах пачаўся беларускі летні фестывальны марафон: з Міжнароднага фэсту духавой музыкі “Беларускія фанфары”. У ім паўдзельнічалі й музыканты з шасці замежных краін: Латвіі, Расіі, Малдовы, Польшчы, Украіны і Турцыі. А ў Гомелі ў дні бабінага лета пройдуць свята мастацтва, дружбы, маладосці

і прыгажосці — Міжнародны харэаграфічны фэст “Сожскі карагод”. Там збіраюцца лепшыя танцоры Еўропы, Азіі ды Амерыкі.

Назіраецца прыемная тэндэнцыя ў апошнія гады: цяпер фэсты праходзяць і ў невялікіх райцэнтрах, нават вёсках. А раней — пераважна ў буйных гарадах, абласных цэнтрах. Так што Беларусь адкрывае для ахвоных, у тым ліку і турыстаў з замежжа, свае глыбіні. Ёсць магчымасць бліжэй пазнаёміцца не толькі з геаграфіяй Беларусі, але і з яе багатай гісторыяй.

А самай фэставай вобласцю сёлета будзе Віцебшчына: там рыхтуюць ажно 10 міжнародных фэстаў і адзін рэспубліканскі. Вось нядаўна, 20-21 мая, прайшоў XXIV Міжнародны фэст песні ды музыкі “Дняпроўскія галасы ў Дуброўне”. Летам у Глыбокім пройдуць “Вішнёвы фэст”, у Докшыцах рыхтуюць “Фэст дзвюх рэчак”. Больш падрабязную інфармацыю шукайце на сайтах раёнаў Віцебшчыны.

Акрамя фэстаў, на лета спланаваны дзясяткі аглядаў-конкурсаў ва ўсіх

На Фэсце песні ды музыкі “Дняпроўскія галасы ў Дуброўне”

абласцях Беларусі, прычым у розных жанрах. Спецыялісты Мінкультуры ўжо распрацавалі падрабязны план — глядзіце на сайце www.kultura.by — у яго ўключаны ўсе летнія свята, агляды-конкурсы і фэсты.

Хутка ўжо стартуе лета — час адпачынаць, школьных канікул. Як цікава, з карысцю іх правесці? Можна выбраць вандройкі ў далёкія краіны, а можна і бліжэй прыгледзецца да таго, чым багатая наша Бацькаўшчына. Дарэчы, сіноптыкі прагназуюць лета без сюрпрызаў у выглядзе халодных цыклонаў: паводле народных прымет

яно будзе цёплым і сонечным. Ну а па насычанасці культурнымі падзеямі — нават гарачым. То можна паспрабаваць атрымаць асалоду і ад ласкавага цяпла, камфорту, прыгажосці беларускіх гарадоў і вёсак. А хто жадае, то сам можа пераканацца, што беларусы — народ гасцінны, добры і вельмі творчы. Што жыве ў нашых душах прага да стварэння прыгожага.

Дарэчы, на прэс-канферэнцыі гаварылі: у Беларусі цяпер працуе 23 тысячы розных клубных суполак, якія наведваюць больш за 250 тысяч чалавек.